

Treball i pobresa.

Contribucions des de la Pastoral Obrera entorn del Pla Pastoral Diocesà de l'Arxidiòcesi de Barcelona, en concret sobre l'Eix sobre la Pobresa.

Preàmbul

El Pla Diocesà Sortim de l'Arxidiòcesi de Barcelona centra la seva acció, des del temps d'Advent de l'any passat i durant aquest any, sobre: Els pobres, destinataris privilegiats de l'Evangelí. En aquest Pla Pastoral, en el seu punt 2.3 Atur i precarietat laboral, hi diu: la perllongada i elevada taxa d'atur sobretot juvenil, és ja tràgica. També es dóna una forta precarietat laboral. Ens cal donar suport a iniciatives pràctiques per superar aquests dos problemes. Així mateix cal tenir presents també dos aspectes molt importants: d'una banda, la formació de joves i de persones més grans per fer-los més fàcils l'entrada en el mercat laboral; d'altra banda, el compromís social i polític per millorar o reformar les estructures econòmiques que cronifiquen l'atur i la precarietat laboral. En aquesta proposta caldrà tenir en compte les orientacions que proposi la Delegació diocesana de Pastoral Obrera i també les iniciatives pastorals dels moviments evangelitzadors en el món obrer presents a la nostra diòcesi.

Per tant, la delegació (avui Secretariat) de Pastoral Obrera se sent cridada a dir una paraula en relació a com la precarietat laboral i l'atur estan abocant a milers de famílies de la diòcesi (i més enllà) a la pobresa.

Unes pinzellades de la situació actual

Segons les dades de l'any 2020, a Catalunya hi ha unes 540.000 persones sense feina. Això significa que la taxa d'atur s'ha elevat fins el 13,9% . En el cas dels joves l'atur voreja el 50%.

Segons diferents estudis, hi ha una alta relació entre atur o precarietat laboral i exclusió social. En els darrers anys s'ha incrementat el nombre de persones pobres que estan en aquesta situació, malgrat tenir una feina. Això indica l'alt grau de precarietat laboral; es reflecteix, per exemple en els salaris, de manera que els ingressos percebuts no arriben per a mantenir una vida digna per part d'una gran part de la població.

En el nostre dia a dia , i des de fa temps, anem veient com es destrueixen de manera sistemàtica llocs de treball. Aquest fet ens porta a pensar en una situació més preocupant encara a mig i llarg termini.

L'atur de les persones joves mereix una especial atenció. Malgrat força joves tenen el grau de formació més alt de la història (formació professional, graus universitaris, màsters, etc.), molts d'ells no aconsegueixen trobar feina. I tot sovint, quan aconsegueixen treballar, ho fan amb sous i condicions indignes i precàries. Com a conseqüència, en els darrers anys, una part del jovent ha emigrat a l'estranger buscant unes condicions millors de treball i de vida. La precarietat laboral

porta també a la major part de joves a no poder desenvolupar els seus projectes vitals, com ara l'emancipació familiar.

La situació de pobresa més enllà de les nostres fronteres també és esgarrifosa. Encara ha infants que treballen, en el nostre món. Persones immigrades, de països en guerra o en extrema pobresa, ens recorden que les desigualtats s'accentuen encara més a nivell internacional. Arriben a casa nostra des d'Àsia, Àfrica i Llatinoamèrica per a buscar una vida millor per a ells i les seves famílies tal i com tantes altres (fins i tot de l'Estat Espanyol) han fet. Moltes persones no poden treballar degut a les limitacions que imposa la llei d'estrangeria i aleshores es veuen abocades a treballar en l'economia informal. O, en qualsevol cas, les seves feines solen ser les més desconsiderades i dures.

Les restriccions per la COVID-19 ha incrementat la pobresa entorn del treball. Ha posat de manifest, de nou, la fragilitat d'una gran part dels llocs de treball existents i ha impactat molt més fort en els sectors i en barris populars. Bona part dels ERTO, activats arran del confinament, no s'han gestionat a temps i moltes famílies no han pogut afrontar les despeses vitals. Moltes empreses, per exemple del sector de l'hostaleria, estan tancant. És molt més greu la situació de persones que treballen en la economia informal (la majoria són immigrades) que han deixat de percebre el seu salari i no han tingut accés a cap prestació per la seva situació de suposada irregularitat. Darrerament rebem notícies de què, a Barcelona, hi ha persones treballadores que viuen al carrer, fet que posa de manifest encara més la greu precarietat laboral i l'escàndol dels preus dels habitatges.

Els treballs desenvolupats sobretot per dones, tot i ser fonamentals per les estructures familiars (atenció i cura de les persones dependents, neteja, etc.), segueixen essent poc reconeguts socialment i econòmicament. I la bretxa salarial entre homes i dones no minva. Molta part del treball de neteja domiciliari, realitzat molt majoritàriament per dones, també s'emmarca dins l'economia informal.

Tot plegat ens porta a constatar un increment de l'exclusió laboral, que es tradueix en un increment de l'exclusió social. La destrucció de llocs de treball, a més, deshumanitza greument les relacions entre les persones en les seves activitats quotidianes.

Les darreres setmanes, milers de persones han expressat el malestar que provoca un sistema econòmic desigual, on les grans fortunes s'enriqueixen i les grans majories carreguen la crisi a l'esquena. Sofrim la pandèmia de la desigualtat, de la pobresa, de l'atur, de la manca de recursos que permetin una vida digna. Sofrim la pandèmia del masclisme, del racisme i la xenofòbia, d'un estat que empresona innocents als centres d'internament (CIEs) i es nega a reconèixer el dret als drets de milions de catalans. Sofrim la pandèmia de la manca de democràcia, on governs, jutges i tribunals s'encarreguen d'impedir que els drets sigui efectius: el dret a l'accés a l'habitatge, el dret a la llibertat d'expressió i al dret a no passar fred. Aquesta és la violència que patim la majoria.

En aquest context, les respostes polítiques i mediàtiques s'han orientat a la criminalització i repressió, obviant les causes del malestar social. Han silenciats la vida de les persones rere les imatges buides de contenidors cremats. Davant de la criminalitat quotidiana d'un capitalisme que desnona i empobreix, els poderosos han pretès inocular la por per bloquejar tota proposta de canvi social.

Causes

Denunciem les causes que provoquen aquestes situacions. Una de les causes de l'atur i de la precarietat laboral han estat les successives reformes laborals del PP i del PSOE que, a més, han retallat drets de la classe treballadora.

Cal recordar que el treball és un dret constitucional, que s'incompleix flagrantment. Les polítiques actuals no estan resolent aquest problema, i malgrat haver-ho plantejat en els programes electorals, el Govern Central no ha activat la derogació de les reformes laborals.

La digitalització dels processos entre altres canvis, fa que cada vegada sigui necessari menys persones per realitzar certes tasques. Dit d'una altra manera, aquest criminal "sistema" no necessitarà de certs perfils professionals, de manera que -si no es posa remei- alguns joves no treballaran mai en la seva vida.

És clau arribar a les causes de les desigualtats. La pobresa té l'origen en una gran riquesa en mans d'uns pocs. Les xifres de l'atur, la precarietat laboral, ens deixen atònits si les comparem amb els quantiosos beneficis de les grans empreses, que fins i tot han obtingut guanys en temps de pandèmia.

En el sistema on estem immersos, la persona no és el centre, sinó simplement un objecte que ha de generar beneficis, i cada cop més, per a unes poques butxaques. El neoliberalisme i els tractats de comerç internacionals fets amb aquesta directriu continuen castigant els països més pobres que pateixin noves onades de colonització.

També denunciem les conseqüències d'aquestes situacions.

En primer lloc, estem veient com l'objectiu principal de les persones, la construcció del projecte vital, es veu estroncat degut a la manca de treball i a la manca de treball digne. Cal fer èmfasi en el desgavell habitacional: els preus de l'habitatge de propietat com de lloguer son cada vegada més inassequibles. I això provoca: desnonaments per no poder pagar, ocupacions sense condicions sanitàries, cada cop més persones vivint al carrer, etc.

Hi ha en tot plegat una conseqüència de "societat malalta" que pot arribar a percebre tot plegat com quelcom "normal".

També estem comprovant com les desigualtats van creixent i els col·lectius en risc d'exclusió social van en augment.

Els mitjans de comunicació majoritaris no se'n fan gaire ressò d'aquesta situació, i en conseqüència hem de posar veu i denunciar profèticament aquestes injustícies i llurs responsables.

És conegut que hem hagut d'afrontar dues crisis en els darrers 13 anys. Qualsevol crisi repercuteix directament en els treballadors i treballadores i constatem que sempre paguen els mateixos.

Com a treballadores i treballadors cristians

Des d'aquesta realitat, com a treballadores i treballadors, i com a creients en Jesucrist, anunciem, creiem i tenim esperança que un altre món del treball és possible per a millorar la vida de les persones i evitar la situació de pobresa de milers de persones. Ens neguem a acceptar aquesta realitat i empenyem per canviar-la, com a germans i germanes en Crist i fills i filles de Déu, que no vol aquestes injustícies.

Posem un petit altaveu a les paraules del Papa Francesc a l'encíclica Fratelli Tutti:

[Solidaritat] és pensar en termes de comunitat, de prioritat de la vida de tots sobre l'apropiació de béns per part d'alguns. També és lluitar contra les causes estructurals de la pobresa, la desigualtat, la falta de treball, de terra i d'habitatge, la negació dels drets socials i laborals. És enfrontar els destructors efectes del imperi del diner. (de FT 116).

El gran tema és el treball...Aquesta és la millor ajuda per un pobre, el millor camí per l'existència digna. ....El gran objectiu hauria de ser sempre permetre'ls una vida digna a través del treball ....Perquè no existeix pitjor pobresa que aquella que priva del treball i de la dignitat del treball. (de FT 162)

Crides

Per tant, afrontem aquesta situació amb molta preocupació, però també amb Esperança. El camí per a sortir-nos-en és la solidaritat en el compartir i també en la lluita compartida.

La història del món obrer ens indica que les lluites dels treballadors i treballadores donen els seus fruits: fa poc més de 100 anys, es va aconseguir la reducció de la jornada de treball a 40 hores.

L'atur, i la precarietat laboral, no són virus, es poden solucionar. La COVID-19 ens pot fer despertar la consciència, transformar molts aspectes de la nostra vida, de la nostra societat i també pot transformar el criminal sistema econòmic en el què estem immersos.

Com a Església volem salvaguardar el valor del treball. No hem de deixar ningú al darrera, a partir de la situació creada per la COVID-19. Com a Església també hem de ser punta de llança; no només hem d'anar al costat de les persones, sinó al davant i formar part de les palanques de canvi. A partir del document *Pastoral Obrera de Toda la Iglesia*, tenim l'encàrrec de ser vetlladors del món del treball i volem que s'aturi l'exclusió laboral.

També destaquen la tasca col·lectiva de reivindicació de drets del món obrer (marea pensionista, marea blanca, moviments socials, alguns partits polítics, sindicats, i altres col·lectius) que constitueixen un veritable mur en la defensa dels més pobres de la societat. Així mateix, fem una crida a la mobilització en defensa dels serveis públics en els que el bé comú prima sobre els drets que suposadament atorga el pagament de serveis privats.

En l'àmbit comunitari cridem a donar suport i a participar en les entitats que integren la *Plataforma Església pel treball decent* que agrupa diferents entitats i que fan propostes per acabar amb la xacra de l'atur i promoure el treball decent.

Hem d'estimular la trobada amb les persones més perjudicades per aquestes situacions d'atur i de precarietat laboral en organitzacions diverses per a compartir, acompanyar-nos i lluitar (des de parròquies, grups, assemblees d'aturats en barris, ...). Així, les situacions personals de precarietat i pobresa esdevenen col·lectives i el treball col·lectiu, comunitari esdevé una palanca necessària per a la transformació social.

Ens sentim cridats a combatre les falses notícies que criminalitzen persones i grups de persones "descartats". Particularment, posem en valor la tasca de múltiples ens que vetllen per l'educació des de les administracions (escoles, ...). I també d'entitats eclesials que treballen en xarxa com ara la *Plataforma d'Entitats amb els immigrants*.

Creiem que, a nivell polític, i donades les circumstàncies que es viu en el món del treball, cal fer realitat la jornada de 30 hores setmanals, sense reducció del sou. I, en cas de no tenir treball, s'ha de poder disposar d'una renda mínima garantida amb garanties d'aprovació ràpida d'expedients. També cal derogar la llei d'estrangeria i eliminar el treball informal i indecent de milers de persones que es troben en una situació suposadament irregular.

Com a Església, també hem de fer possible i vetllar pel treball decent en el sí de l'Església, en els llocs de treball diocesans i de les altres entitats relacionades.

Barcelona. Març del 2021